

Biodiversiteetin häviämisen pysäyttäminen Euroopassa

Indikaattoreihin ja seurantaan perustuvaa tietoa on saatava kiireesti

Johannesburgissa vuonna 2002 pidetyssä maailman kestävän kehityksen huippukokouksessa todettiin, että biodiversiteetillä on erittäin tärkeä rooli kestävässä kehityksessä yleensä ja köyhyyden poistamisessa, ja että se on oleellinen planeettamme sekä ihmisten hyvinvoinnin, elannon ja kulttuurien säilymisen kannalta. Huippukokouksessa korostettiin myös, että noin 40 % koko taloudestamme perustuu biologisiin tuotteisiin ja prosesseihin. Biodiversiteetti on kuitenkin uhattuna, ja on merkkejä siitä, että se on huomattavasti muuttumassa ja vähenemässä ihmisen toiminnan tuloksena.

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus allekirjoitettiin Rio de Janeirossa vuonna 1992 pidetyssä ensimmäisessä ympäristöasioiden huippukokouksessa. Se tarjoaa kansainvälisen kehityksen biodiversiteetin säilyttämiselle, luonnon kestäväälle käytölle ja geneettisten resurssien käytöstä saatavien etujen oikeudenmukaiselle jakamiselle.

Tämän yleissopimuksen puitteissa Johannesburgin huippukokoukseen osallistuneet maat sopivat toimenpiteistä, joilla voitaisiin vähentää huomattavasti nykyistä biodiversiteetin häviämisen vauhtia vuoteen 2010 mennessä.

Euroopan yhteisössä ja laajemmin Environment for Europe -prosessissa on hyväksytty vaativampi tavoite – biodiversiteetin häviämisen pysäyttäminen vuoteen 2010 mennessä. Esimerkiksi EU:n kuudennessa ympäristöohjelmassa täsmennetään tavoite suojella luonnon järjestelmien rakennetta ja toimintaa ja, jos mahdollista, palauttaa ne ennalleen, sekä pysäyttää biodiversiteetin häviäminen sekä Euroopan unionissa että koko maailmassa vuoteen 2010 mennessä.

Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää seurantaa, tietoa, arviointeja ja sen ymmärtämistä, millainen syysuhde

vallitsee ihmisen toiminnan, sen aiheuttamien paineiden ja näiden paineiden ympäristöön yleensä ja erityisesti biodiversiteettiin kohdistuvien vaikutusten välillä; on myös selvitettävä vaihtoehdot toimenpiteiksi, joilla biodiversiteetin häviämistä voidaan vähentää ja ehkäistä, sekä sovittujen biodiversiteettiä koskevien toimenpiteiden vaikutukset ja tehokkuus.

On monia toisiinsa liittyviä toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa biodiversiteettiin. Toimenpiteisiin on liitettävä arvioinnit ja otettava mukaan laaja-alaista asiantuntemusta sekä asiasta kiinnostuneita kansalaisia. Lisäksi biodiversiteetin tilaa ja suuntauksia koskevaa tietoa on vähän ja se ei ole Euroopassa yhdenmukaista. Tilanne ei todennäköisesti muutu nopeasti, koska biodiversiteetin seuranta on aikaavievää, kallista ja vaikeasti priorisoitavaa. Siksi se on saanut suhteellisen vähän huomiota osakseen rahoituksen kannalta. Nyt on kiire toimia.

Euroopan biodiversiteetin seurantaohjelma

Vuosi 2010 on lähestymässä, ja parhaillaan tehdään työtä niiden tietojen tarjoamiseksi, joita tarvitaan biodiversiteetin häviämisen ehkäisemiseksi laajemman yhteistyönä

toteutettavan Euroopan biodiversiteetin seurantaohjelman avulla. Tällainen tieto ja seuranta pohjautuu yhtenäiseen kehykseen sen varmistamiseksi, että ne ovat käyttökelpoisia päättäjille ja johtajille paikallisella, alueellisella, kansallisella, EU:n ja Euroopan tasolla.

Jotta voitaisiin luoda yhdenmukainen ja yhteistyössä toteutettava Euroopan biodiversiteetin seurantaohjelma tärkeän tiedon tarjoamiseksi vuoden 2010 tavoitetta varten ja saavutetun edistysarvioimiseksi, olisi noudatettava neljää toimintalinjaa:

1. Nykyisten kansainvälisten seurantaverkostojen koordinointi

Euroopan biodiversiteetin seurannan ja indikaattorien kehys (EBMI-F), joka vahvistettiin ministeritason 'Environment for Europe' -prosessissa ja jota Euroopan ympäristökeskus ja European Centre for Nature Conservation koordinoivat, tarjoaa arvokkaan foorumin yhteistyössä toteutettavan Euroopan biodiversiteetin seurantaohjelman kehittämiselle. Tämä pohjautuu vakiintuneisiin pitkäaikaisiin verkostoihin ja niiden tietovirtojen ja metodologian koordinointiin, ja siinä olisi maksimoitava nykyisten erillisten kansallisten ja alueellisten seurantatoimien arvo.

2. Biodiversiteetin seurannan edistäminen Euroopassa

Tällä hetkellä on vain vähän tietoa saatavissa Euroopan tasolla. Tietoa saadaan esimerkiksi jäsenvaltioilta osana niiden raportointivelvollisuutta, jota lintu- ja elinympäristödirektiivit edellyttävät, tai biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolilta osana niiden kansallisia raportteja. Nyt tarvitaan laajempia tietoja, jotka

liittyvät biodiversiteetin tilan ja suuntausten suhteeseen erilaisiin paineisiin ja ihmisen toimintaan, sekä tietoja, jotka kertovat edistymisestä kohti vuoden 2010 tavoitetta. Tähän kiinnitetään parhaillaan huomiota pohtimalla seuranta- ja indikaattoreita koskevia vaatimuksia yleissopimukseen ja EU:n biodiversiteettiä koskevaan strategiaan sekä Natura 2000 -paikkojen osalta.

3. Kansallisten tietoverkkojen koordinointi

Euroopan ympäristökeskus tekee yhteistyötä jäsenvaltioidensa kanssa, muiden sen toimintaan osallistuvien maiden kanssa ja asiaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen kanssa Euroopan ympäristötiedon ja seurannan verkoston (Eionet) sekä kansainvälisen biodiversiteetin indikaattoreita ja seuranta- ja käsittelyä työryhmän (IWG-BioMIN) kautta tuottaakseen oikeaksi vahvistettua tietoa luonnosta, biodiversiteetistä ja niihin liittyvistä toimista ja paineista. Näitä tietoja voidaan käyttää Euroopan tasolla tukemaan toimintaa ja seurattaessa edistymistä vuoden 2010 tavoitteeseen ja pitemmällekin pyrittäessä.

4. On varmistettava, että Euroopassa saatava tieto on asianmukaista politiikan kannalta ja hyödyllistä kaikille biodiversiteetin häviämisen ehkäisemiseen osallistuville

Euroopan tasolla kerättävän ja saataville toimitettavan tiedon on osoitettava päättäjille, missä asioissa edistystä tapahtuu ja missä taas tarvitaan lisätoimia. Tiedon olisi autettava yleisen ja poliittisen tietoisuuden herättämisessä ja tuettava alan johtajia ja muita asiasta kiinnostuneita saavuttamaan tavoite, jonka mukaan biodiversiteetin häviäminen saataisiin pysähtymään vuoteen 2010 mennessä.

Loppupäätelmät

Sellaiset visioon perustuvat tavoitteet kuin Euroopan biodiversiteettiä vuonna 2010 koskeva tavoite ovat tärkeä kannustin ympäristötoimenpiteiden edistämiseen ja kohdistamiseen. Tässä tiedotteessa esitetty tietokehys osoittaa, miten yhdenmukainen, ylhäältä ohjattu analyttinen lähestymistapa voi tarjota sen integroidun seurannan ja tiedon, joita tarvitaan Euroopan biodiversiteetin hallinnassa paikallisella, kansallisella, alueellisella ja koko maailman tasolla. Se voi auttaa saavuttamaan vuoden 2010 tavoitteen ja seuraamaan edistystä vuoteen 2010 mennessä ja sen jälkeenkin.

